

1. august 2009

Svensk vindkrafts umenneskelige ansigt

Af Peter Skeel Hjorth, journalist, tidl. chefredaktør

Forud for FNs store klimakonference i København i december er nye stormagtsdrømme vokset frem i Sverige, der 1. juli overtager formandskabet for EU. Der blæser nye vinde i Sverige, og denne gang er det stormagtsdrømme på energiområdet, som skal løfte landet til nye højder politisk, økonomisk og forretningsmæssigt.

Et af de helt tunge våben i den svenske oprustning på energiområdet er en en voldsom og kostbar satsning på vindkraft til mindst 180 milliarder alene til vindmøller. Dertil kommer udgifter til udbygning af vandkraft og andre energikilder, der kan erstatte vindkraft, når det ikke blæser, udbygning af el-nettet, ændringer af veje, forsikringer, vedligeholdelse og renter m.m. på tilsammen måske svimlende 500 milliarder kroner frem til 2020.

Det er en svimlende satsning på et tidspunkt, hvor der rejses stadig mere kvalificeret tvivl om vindkraftens velsignelser som kraftkilde. Og hvor der på det allersidste er rejst tvivl om præcisionen i de computerberegnete vindkort fra Uppsala Universitet, der udløste den svenske eufori i 2006 (revideret 2007). Det blæser ikke helt, som computerne sagde.

”Vi moderater vil anvende EU til at gøre Sverige stærk i Europa og Europa stærk i verden”, erklærede statsminister Fredrik Reinfeldt i helsides valgannoncer i dagene op til EU-valget. Få dage efter foreslog en rapport fra hans parti Modera-terne en kraftigt udbygning af kernekraft, så Sverige kan eksportere elektricitet til sine østlige naboer for på den måde at mindske disse landes forbrug af fossile brændstoffer og udslip af CO₂.

”Vindkraft kan løfte Sverige” lød overskriften til en stort opsat debatartikel i den svenske eftermiddagsavis Aftonbladet den 3. februar af Naturskyddsföreningens generalsekretær, Energimyndighetens generaldirektør, chefen for Vattenfall Norden og tre tunge navne i svensk erhvervsliv med forretningsmæssige interesser i vindkraft, nemlig de adm. direktører for:

ABB Sverige, tidligere Asea, i dag en svensk-schweizisk koncern på størrelse med Siemens og General Electric. Firmaet er storproducent af kabler, transformatorer og alt andet til kraftoverførsel samt bygning kernekraftværker.

KSF (Svenska Kullagerfabriken), en af verdens førende producenter af kuglelejer, som der bruges mange af i vindmøller,

VindIn AB, et vindkraftfirma dannet af en række energi-intensive virksomheder i Sverige med det formål at identificere lempelige steder samt udvikle, bygge og drive vindmøller i Skandinavien.

Forfatterne støttede EU's energipolitik og hævdede, at svensk vindkraft giver jobs, energi, eksportindtægter og miljøgevinster.. ”Myndighederne bør bidrage gennem en effektiv tilladelsesproces. Regering og rigsdag gennem tydeligere regler, aftaler om at lade andre lande købe effektiv vindkraft i Sverige og – frem for alt – gennem hurtigt at få bygget infrastruktur til et holdbart elsystem”, skrev de.

Artiklen og forfatterne bag den viser i klartekst, hvor store forretningsmæssige og økonomiske interesser der er i svensk vindkraft. Det delvis statsejede Vattenfall er parat til at investere milliarder i britisk vindkraft og har budt knap 600 milliarder svenske kroner på et britisk energiselskab, der har fået tilladelser til at bygge flere vindmølleparker, et til havs og fem på land i Wales, hvor befolkningen raser nøjagtigt som stadig flere steder i Sverige.

I Sverige er regeringen erklærede mål 30 TWh elektricitet fra 6000 vindmøller år 2020 som foreslået af Energimyndigheten. Vindkraftens aktører vil bygge vindmøller for 55 TWh eller næsten dobbelt så mange. For satsningen på vindkraft handler dybest set slet ikke om klimaet, men om indtjening i et hidtil uset omfang, dvs. milliarder og atter milliarder, som i sidste ende skal betales af el-forbrugerne. For dem bliver vindkraften en meget bekostelig affære. Hver eneste svensker skal forberede sig på at få meget store ekstra udgifter til elektricitet fremover. Det vil skære befolkningen over i to grupper - dem der bliver rige på vindkraft og dem, der bliver fattigere af at betale regningerne. Og der bliver flest tabere.

Med en iver og grådighed uden lige har energiselskaber i alle størrelser kastet sig over det jomfruelige svenske marked. De mest vindblæste kommuner er blevet tæppebombet med ansøgninger de sidste to år af store selskaber som Eon, Vattenfall og Stena samt en række ganske små og mellemstore foretagender. Og de har ingen hæmninger, når det gælder placering af vindmøller.

At naturparker og naturreservater anses for at være ulempefulde steder for vindkraft forhindrer ifølge avisen Svenska Dagbladet ikke, at der planlægges store vindmølleparker i eller lige indtil sådanne områder. Dermed kan vindkraften, der skal redde klimaet, ødelægge værdifuld natur, konstaterede Svenska Dagbladet. En mastodont som Eon har ingen betænkeligheder ved at rejse en vindmølle på 150-200 meter bare 500 meter fra et hus ude i skoven.

At der bag artiklen i Aftonbladet stod erhvervsledere, en topembedsmand og generalsekretæren for den forening, der skal værne om naturen, er ikke en tilfældighed. Det er helt tydeligt, at politikere, embedsmænd og forretningsmænd arbejder tæt sammen og danner en fælles front imod protester fra naturelskere og lokale beboere, der gør modstand imod at få deres natur forvandlet til industri-områder.

Befolkningen skal med "djævelens vold og magt" tvinges til at acceptere vindkraft og leve 150-200 meter høje vindmøller i deres nærmiljø. Regeringen har fire "vindkraftsamordnere" til at rydde hindringer for vindkraft af vejen. Formelt er de neutrale embedsmænd. Reelt fungerer de som branchens forlængede arm.

Sammenblandingen af interesser går helt til tops i det svenske samfund. I en lille eksklusiv forening for vindkraftens investorer og projektører finder man foruden alle vindkraftfirmaer samtlige storbanker med en undtagelse og andre finansielle institutter, et stort forsikringsselskab samt 3-4 af landets største advokatfirmaer.

Den statslige Energimyndigheten er en meget deltager i udbygningen og begynder at minde om et propagandaministerium. Den udsender et elektronisk nyhedsbrev, der er kemisk rensset for kritik, og problemer. Det seneste er fra den 18. juni og omtaler den første globale vinddag, Global Wind Day. Videre stod der: "På denne dag holdtes messer, forelæsninger og filmforevisninger i ikke mindre end 35 lande, hvor man løftede vindkraftens betydning frem".

Læs det lige en gang til... "*hvor man løftede vindkraftens betydning frem*".

Det er hverken information eller kommunikation, men ren og skær propaganda af den slags, vi ikke har set magen til siden forrige århundredes totalitære ideologier.

Energimyndigheten driver også et netværk for vindbrug, som er ren foræring til industrien. Og den står bag et kundskabsprogram, der hedder *Vindval* – dvs. valg af vind. Allerede den måde at sammensætte ordet på er tendentiøst. Man lægger slet ikke skjul på, at formålet med kundskabsprogrammet *Vindval* er - øget vindbrug ved at gøre øget udbygning af vindkraft lettere.

Programmet skal give sikrere grundlag for at bedømme, hvordan vindkraften påvirker landskabet, forstyrrer de omkringboende og menneskers oplevelse af vindkraft. Tanken er endvidere at skabe (ensidige) kundskaber om vindkraft på svenske universiteter, højskoler, institutter og firmaer samt i kommuner og andre myndigheder. I programkomitéen indgår repræsentanter for en række svenske myndigheder – samt repræsentanter for vindkraftbranchen.

Helt ind på universiteterne, som formodes at være neutrale og granskende, når sammenblandingen af interesser. I september sidste år udkom en rapport om ”Erfaringer af vindkraftsetablering – Forankring, acceptans og modstand” af to forskere ved Lunds Universitet.

På forsiden er der to fotografier – et af to glade børn med en vindmølle bag sig og et andet af en gruppe mænd foran to vindmøller, som tydeligvis er genstand for deres synligt interesserede samtale. Rapporten giver sig ud for at være et upartisk videnskabeligt arbejde, men indgår i Vindval programmet, som skal bane vej for at få vindkraft bredt accepteret i Sverige.

”Et projekt som tvinges igennem trods modstand kan resultere i stærke modstandsgrupper, som forbliver aktive lang tid efter processens afslutning og som hindrer en fremtidig udvikling af vindkraft i området”, står der i rapporten. ”Analysen har tydeligt vist, at det er meget vigtigt, at lokalbefolkningen og de lokale myndigheder ser muligheder i et vindkraftsprojekt for, at processen skal blive vel forankret”, skriver forskerne og kommer med meget konkrete forslag til, hvordan modstand kan imødegås, f.eks. direkte økonomiske muligheder gennem medejerskab.

Sammenfatningsvis anbefaler de to forskere: *”Gennemtvungne projekter i områder med stor modstand”*. Deres begrundelse:

”Selvom det kan være effektivt i et kortsigtet perspektiv, undergraver fremtvungne etableringer fremtidige udviklingsmuligheder for vindkraft. Det kan skade tilliden til vindkraft, vedvarende energi, energiselskaber, myndigheder etc. og stoppe vindkraftudviklingen i området i lang tid”.

Disse ord er som taget ud af en politisk manual, men de står at læse i en ”videnskabelig rapport”.

I Sverige skal vindkraft altså presses ned over hovedet på befolkningen, hvad enten de vil have den eller ej. Og alle midler tages i brug – fra overhovedet ikke at tage hensyn til protester, betale folk for at flytte, lokke med økonomiske fordele, til bestilt forskning på universitetsniveau.

Udadtil vil det officielle Sverige redde verden. Indadtil går politikere og embedsmænd hånd i hånd med vindkraftens aktører for at tjene økonomiske interesser og kvæle al modstand og debat om vindkraften som andet end en frelserlære. Så sent som 9. juni oplyste svensk TV, at tre skånske kommuner er gået sammen om en plan, der skal mindske risikoen for protester, når nye vindmøller skal placeres.

Og nu sættes tempoet op i godkendelsesprocessen. Fra 1. august skal vindkraft behandles alene efter miljøloven og ikke som hidtil også efter bygge- og plan-loven. Det giver et endnu større spillerum for pengemagten, som i Sverige har sat sig tungt på den folkevalgte statsmagt, der bl.a. skal beskyttede sine med-borgere imod overgreb og krænkelser, også af vindmøller.

I lande med mange vindmøller sættes der i stigende grad spørgsmålstejn ved vindkraft. For den har ikke ført til lukning af et eneste kernekraftværk eller kraftværk med fossile brændstoffer. Og vindkraft har ikke reduceret udslippet af CO₂. Med tiden vil den derimod føre til kraftigt forhøjede el-priser. Det vil være til skade Europas industri, som allerede er presset af konkurrencen fra fremstormende økonomiske giganter som Kina.

Det må være rimeligt, at troen på vindkraftens gunstige betydning for klimaforandringerne bliver vejet og målt af uafhængige videnskabsmænd, før Sverige pløjer store pengesummer ned i udviklingen af vindkraft. Vi behøver ligeledes en objektiv bedømmelse af de negative konsekvenser befolkningen, økonomien og miljøet.

Under alle omstændigheder må det forhindres, at den rå pengemagt får lov til at træde mennesker og deres tilværelse under fode. Sverige er et demokratisk samfund, der med lov og orden værner om sine borgere, og det er et risikabelt at sætte disse principper over styr. Undergraves det demokratiske beskyttelse af den enkelte, åbnes der op for overgreb, som også omfatter totalitære metoder.

Peter Skeel Hjorth